

нолітнього допитуваного та самообмови[6, 62с.]

Виходячи з вищевикладеної інформації можна зробити висновок, що наше кримінальне процесуальне законодавство потребує внесення певних змін в деякі аспекти здійснення допиту малолітніх або неповнолітніх осіб зокрема час допиту спираючись на вікові особливості даних осіб. Адже залишивши без уваги зміни в даному інституті можуть призвести до порушення дитячої психіки та як наслідок в подальшому поява у цієї категорії осіб агресії, що виллється в прояви неповнолітньої злочинності.

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI.
2. Коченов М. М. Психология допроса малолетних свидетелей : метод. пособие / М. М. Коченов, Н. Р. Осипова. – М. : ВИ по ИП и РМПП, 1984. – С. 27–28.
3. Федотов И. С. Особенности проведения допроса малолетнего потерпевшего от насильственного преступления / И. С. Федотов // Несовершеннолетние: социально-правовые проблемы теории и практики : науч. ст. и материалы Всерос. «круглого стола», провед. на базе юрид. клиники Воронеж. ин-та МВД России. – Воронеж : Воронеж. ин-т МВД России, 2007. – Вып. 3. – С. 135
4. Мищенко Е. В. Процессуальные и психологические особенности допроса несовершеннолетних обвиняемых / Е. В. Мищенко // Вестн. Оренбург. гос. ун- та. – 2005. – № 3. – С. 142.
5. Тетюев С. В. Использование педагогических и психологических знаний в производстве по уголовным делам с участием несовершеннолетних : монография / С. В. Тетюев ; под ред. А. В. Кудрявцевой. – М. : Юрлитинформ, 2009. – С. 158.
6. Макаренко И.А. Система тактических приёмов допроса несовершеннолетнего обвиняемого с учётом следственных ситуаций и психологических свойств допрашиваемого: дис. канд.юрид.наук.: «Уголовный процесс; криминалистика; оперативно-розыскная деятельность»/ И.А.Макаренко. М.:РГБ, 2003 -221с.

Мищенко Аліна Володимирівна
студентка юридичного факультету ДДУВС

Науковий керівник –
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін, к.ю.н. **Хорошун О.В.**

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ

У сучасних умовах проблематика вивчення особи злочинця у будь-якій сфері кримінологічних досліджень все більше набуває актуальності, а самі дослідники дуже активно звертаються до даних, які характеризують осіб, що вчиняють окремі види злочинних діянь. Такий інтерес, очевидно, викликаний особистим характером вибору людиною тієї чи іншої моделі поведінки (злочинної або правослухняної). З огляду на це, дані, які характеризують злочинців, становлять неабиякий інтерес для розробки окремих заходів

запобігання.

Особа злочинця розглядається різними науковцями в галузях кримінального права, кримінології, криміналістики та інших напрямів. Як один з наукових напрямків вчення про особу злочинця має давню історію. Дослідженню присвячені праці видатних зарубіжних і вітчизняних вчених: Ю.М. Антоняна, С.В. Бородіна, О.М. Джужи, А.І. Долгової, Ю.Ф. Іванова, О.М. Пастушені та інших.

Особа злочинця становить для кримінології самостійний інтерес, бо вона не просто відображає певні зовнішні умови, а є системою внутрішніх ознак, дослідження яких дозволяє виявити суб'єктивну сторону вчиненого кримінального правопорушення. Для неї характерна свідомість, цілеспрямована діяльність та зв'язок соціальних умов зі злочинною поведінкою, який є складним, і причому завжди соціальні умови проявляються в злочині через дослідження особи злочинця. У ряді випадків вони в процесі тривалого соціальної взаємодії накладають відносно стійкий відбиток на особу і породжують не окремі злочинні акти, а стійку протиправну орієнтацію, яка проявляється в комплексі конкретних правопорушень [5, с. 128].

Злочинець як особистість є учасником громадських відносин, тому не можна відокремлювати особистість злочинця від соціальної сутності людини. Під впливом громадського життя формується не тільки соціальний вигляд конкретної особи, а й утворюються її морально-психологічні якості (переконання, погляди, ціннісні орієнтації, життєві очікування, інтелектуальні і волевільні властивості). В особистості злочинця відображається вплив як факторів, які формують цю особистість, так і детермінант, які спонукають і сприяють вчиненню злочинів. Але це не означає, що злочинна поведінка є лише результат негативних впливів зовнішнього середовища на людину, а він сам в цьому ніби не бере участі. В злочинній поведінці відображені і генетично обумовлені задатки і схильності, темперамент, характер особистості тощо. Зовнішні умови не напряму породжують злочинну поведінку. Вони обумовлюють внутрішній духовний світ, психологію особистості, які, в свою чергу, стають самостійним і активним фактором, які в подальшому, опосередковано, вчинюють вплив соціальної середовища на особистість злочинця. [1, с. 10].

В цілому особистість злочинця можна охарактеризувати як своєрідну модель, соціальний і психологічний портрет, який володіє специфічними рисами [2, с. 153]. Найчастіше виділяють такі складові кримінологічної структури особистості злочинця: соціально-демографічні, морально-психологічні, соціально-рольові, кримінально-правові ознаки [3, с. 87]. Найбільш повне уявлення про соціально-демографічні властивості особистості злочинця дають такі ознаки як: стать, вік, рівень освіти, сімейний стан, наявність постійної роботи та інше.

Однією з основних характеристик особи злочинця є його вік, який є якісно певним етапом становлення особистості з притаманними йому особливостями сприйняття людиною навколишнього світу [4, с. 110].

Важливою соціальною характеристикою злочинця є освіта, яка благотворно впливає на розвиток особистості, формує її світосприйняття та моральні якості. Відповідно до опрацьованих статистичних джерел особи з повною загальною середньою освітою становлять 44%, з базовою загальною середньою освітою – 20%, професійно-технічною освітою – 29% винних. Значно менший відсоток серед засуджених з повною та базовою вищою освітою – 3% та 2% відповідно. Кількість осіб з початковою загальною освітою склала – 1%. Осіб без освіти виявлено менше одного відсотка (0,3%).

Морально-психологічний аспект характеристики особистості злочинця відображає ціннісні орієнтації та переконання особи, погляди та ставлення особи до норм моралі та права. Винні у злочинах проти сім'ї проявляють моральний занепад у вигляді егоїзму та цинізму. Вони наповнюють себе злобністю, самовпевненістю та агресивністю, їм байдужі наслідки їх дій. Також особи, які вчиняють дану категорію злочинів мають соціально-пасивну орієнтацію, напружені відносини зі своєю родиною, небажання влаштовуватись на роботу, викривлене поняття морального боргу та суспільних цінностей, таким людям властиве невиконання судових рішень, ігнорування конституційних та сімейних обов'язків, покладених на громадян державою [6, с.131]

Отже, сучасний портрет особи злочинця характеризується молодим віком, переважно від 17 до 25 років, наявністю середньої освіти, вихованням у нормальній, повній сім'ї, відсутністю у зрілому віці хороших стосунків із членами родини та майже повною відсутністю взаємовідносин із батьками після другого та подальших вчинених злочинів, відсутністю бажання до трудової діяльності, підтримуванням зв'язків із раніше засудженими особами або із такими, з якими відбували покарання, наявністю стану соціальної дезадаптації, складністю до ресоціалізації та повернення до нормального способу життя. Названі узагальнені ознаки злочинця не зумовлюють нагальної необхідності у пошуку осіб, які під такі ознаки підпадають, однак можуть дати правоохоронним органам актуальну інформацію, яка зможе суттєво полегшити діяльність щодо запобігання злочинності у майбутньому.

1. Антонян Ю.М., Кудрявцев В.М., Эминов В.Е. Личность преступника. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2004. – с. 10–13.

2. Кудрявцев В.Н., Эминов В.Е. Криминология: Учебник. – М. : Норма, 2009. – С. 153

3. Голіна В.В., Головкін Б.М. Криминологія: Підручник. – Х. : Право, 2014. – с. 87–93

4. Зелинский А.Ф. Криминальная психология. – К. : 1999. – с. 110

5. Сокол О.О. Криминологічна характеристика особистості злочинця, який ухиляється від сплати аліментів // Юридична наука / 2015 - № 1.- с. 127-132

6. Людвік В.Д., Кисельов І.О. Криминологічна характеристика особи злочинця-рецидивіста // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ / 2013. - № 1.- с. 374-383.